

EESTI POLITSEILEHT

ADMINISTRATIIV-ÕIGUSLIK AEGKIRI.

Nr. 50 (312)

12. detsembril 1927 a.

VII. aastakäik

Ilmub üks kord nädalas — igal laupäeval.
 Tellimise hind: aastas Mk. 1000.—
 poolaastas „ 500.—
 veerandaastas „ 250.—

Siseministeeriumile alluvatele asutustele ja nende ametnikkudele on tellimise hind:
 aastas Mk. 800.—
 poolaastas „ 400.—
 veerandaastas „ 200.—

Üksik number maksab Mk. 25.—

Avatud k. 1/29—1/23. Toimetaja kõnetunnid k. 12—1
 Toimetus ja kontor: Tallinn, Toompea lossis. Tel. 7-24

Kuulutuste hinnad:

1/1 lehek. Mk. 4000.—	1/4 lehek. Mk. 1000.—
1/2 „ „ 2000.—	1/8 „ „ 500.—
1/3 „ „ 1350.—	1/16 „ „ 250.—

Tunnistuste kaotuste kuulutused Mk. 100.—
 Lehe eesküljel 75%^o, tekstis 100%^o kallim.

Adressi muutmise 30 mk.

Address kirjade jaoks: Tallinn, Postkast nr. 338
 Jooksev arve Eesti pangaga Tallinna osak. nr. 543

Sisu: 1) M. Vatter, Mõnd salaküttimisest ja laskeriistalubade väljaandmisest. 2) Meieaja teatripolitseist. 3) Ka ametvõimul on õigus. 4) Kaekiri süüdlaste kindlakstegemise abinõuna. 5) Ed. Klumberg, Kreeka-roma maadlusõpetus. 6) H. Tann, Kas kriminaalpolitsei-ametnik peab arenduma kehaliselt? 7) Ametlik osa. 8) Kuulutusi.

H. TANN Jiu-Jitsu.

Nägematu relv endakaitseks.

Raamat sisaldab 53 näitlikku pilti.

Hind Mk. 200, politsei-
ametikudele Mk. 175.

Soovi peale saadetakse raamat
ka posti kaudu kätte, kui selle
hind on tasutud ette.

Mõnd salaküttimisest ja laskeriistalubade väljaandmisest.

M. Vatter, Tallinna-Harju abiprefekt.

Maksva seadusega („R. T.“ nr. 13 — 1921. a.) on laskeriistalubade väljaandmine pandud politseiülemate peale, mis-sugune õigus läks pärastisel politseikujundamisel automaatselt üle vastavatele prefektidele või iseseisvatele abiprefektidele.

On teada, et lubade väljaandmine ei ole sündinud ja ei sünni kõikjal ühel alusel, siin tuleb ette suuri lahkuminekuid niihästi väljaantud lubade arvus, kui ka väljaandmise põhimõtetes, see oleneb laskeriistalubasid väljaandjatest isikutest. Kui võtame näiteks 1000 isikut ühest maakonnast ja 1000 teisest maakonnast võrdsete varandustega, laskeriistade vajadusega jne., siis näeme, et ühe tuhande peale on antud palju suurem % lubasid välja, kui teise tuhande peale, s. t. üks isik on rohkem lubasid annud välja kui teine. On teada maakohti, kus isegi karjapoisil ei puudu püss ja vastav luba.

Vaatame edasi, kuidas sünnib lubade tegelik väljaandmine. Pea igal pool on maksev kord, et loa saamiseks sooviavaldaja annab palve sisse maal — vastava rajooni konstaablile, linnas — jaoskonna komissarile. Peatun rohkem maaolude juures. Konstaabel, saades vastava palve, kogub sooviavaldaja kohta teateid ja esitab need kas vahetult ehk komissari kaudu prefektile. Viimane otsustab loa andmise või mitteandmise kogutud teadete põhjal. Siin näeme, et loa andmine ehk mitteandmine ripub ära konstaablilt, kes kogunud teateid. Komissaril jääb suuremalt osalt vähe kaasa rääkida, sest ta ei tunne isikut. Võib juhtuda, et laskeriist satub isiku kätte, kellele ei ole soovitatav selle andmine ja võib ilma jääda see, kellel on selleks tungiv tarvidus. Nõnda võime tõmmata eneste peale kodanikkude meelepaha ning kaotata lugupidamise viimaste silmis ning, mis kõige halvem, mille peale just need read sihitud, levitame kuritegevust meie metsades sala- ja röövküttimise näol. Siin peab teed leidma ja kirjeldatud pahele piiri panema. See ei olekski raske, kui konstaablilt kõrgemal seisvad ülemused vähegi tunneksid huvij asja vastu ja omalt poolt hoolimatust ning loidust ei näitaks üles.

Ei tohiks olla kellelgi teadmata, kui suurel määral iseäranis viimasel ajal meie

metsades on maad võtnud sala- ning röövküttimine. Kui enne meie metsad kihasid kõikisugustest loomadest, kui röömuga võis näha veel kitsesid ja põtru, siis on nüüd veel ainult järele jäänud mõni üksik jäneseпоeg ja rööviik. Need kõik on enamasti hävitatud sala- ja röövküttide poolt. Ei ole ka teadmata, kui vähe meie metssaametnikud, iseäranis aga metsavahid panevad sellele hävitusele rõhku. Vastava siseministri määrusega on osa tööd ja õigusi sala- ning röövküttimise vastu võitlemiseks pandud ka kaitseliidu pealikele. Ei eksi arvatavasti kui ütlen, et ei ole teada vist ühtki juhust, kus viimaste kaasabil oleks tabatud mõni salakütt. Siin peab arvestama kaitseliidu pealike rohke tööga, mis neil oma erialal on täita.

Nii näeme, et kogu tegevus ja kohustus sel alal lasuvad aina politsei õlgadel, kuid kahjuks peab märkima, et ka viimane on näidanud selles üksikõiksust ja loidust üles. Peame püüdma alal hoida needki linnud ja loomad, mis veel jäänud järele, seda teeme ju iseenestele ja oma kodumaa iluks. Peab kaduma sala- ning röövküttimine. Tähtsamaks teguriks siin peab olema kohal just konstaabel, kelle peal lasub laskeriistaluba sooviija kohta teadete kogumine, soovitamine ja tegelik sala- ja röövküttimise järelevalve. Kogutud teated loa sooviija kohta peavad olema täiesti erapooletud ning vabad kõikisugustest isiklikkudest loa sooviija ja teadete koguja vahel olevaist suhetest. See võimaldab õiglase asja otsustamise isikul, kelle peale pandud laskeriistalubade väljaandmine. Peaks pidama meeles niihästi teadete koguja kui ka loa andja, et laskeriist ei tohiks mingil tingimusel sattuda isiku kätte, kes seda tarvitanud ehk tarvitab salaküttimiseks, või keda on pandud tähele oma laskeriista selleks otstarbeks teistele edasiandmiseks.

Et hoiduda kirjeldatud asjaoludest, tuleks olla jahipüssilubade väljaandmisega väga ettevaatlik ja piirata nende arvu, tehes selleks seaduslikke kitsendusi. Rohkem ühtlust lubade väljaandmisel; rohkem ühist arusaamist ning põhimõtet ja huvi asja vastu. Teeme seda iseeneste ja kodumaa huvides ja viimase ilu säästmiseks.

Meieaja teatripolitseist.

Berliini läinud aasta politseikonverentsil harutati muu seas ka praegusaja teatripolitsei tööga ja ülesannetega ühenduses olevaid küsimusi. Kolm referaati peeti selle aine üle: suurim ja põhjalikum valitsusnõuniku Adriani poolt, siis veel Viini politseidirektori Brandli poolt, kes valgustas erilisel seisukorda Austrias, ja lõpuks vann. advokaadi A. Wolffii poolt, kes mõningaid küsimusi käsitas puht juriidilisest seisukohast. Meil puudub eriline teatripolitsei, mis täitsa arusaadav meie väikestes oludes, nagu meil puudub jõe- ja metsa-, kaevandus- ja liikumispolitsei jne. Siiski on huvitav märkida, mis ülesanded lasuvad välismaail (eriti saksa ja austria) teatripolitseil, seda enam, et need ülesanded suhtuvad üldiselt meie välispolitsei ülesannetega teatrite tegevuse alal.

Et ruumi puudusel pole võimalik lähemalt peatuda kõigi kolme, ülaltähendatud herra referaadi juures, olgu allpool toodud üldine kokkuvõte neist ettekannetest.

Politseitegevusest teatrite alal on avalik arvamine välismaail alati olnud väga huvitatud, võib olla isegi enam, kui see asjale on olnud kasulik. Varemadel aegadel seisis politsei ülesanne teatrite alal peaaegu üksikult tsensuuri teostamises, tsensuur on nüüd enam-vähem kaotatud ja politseil tuleb tähelepanu pöörata hoopis teistsugustele küsimustele, mis rohkem kodanikkude huvides. Mis puutub muu seas Austriasse, siis on seal olukord praegu niisugune, et õieti ei teata, kas veel on olemas eeltsensuur või mitte. Austria konstitutsiooniga 1918. aastast kaotati igasugune tsensuur, s. t. ka teatritsensuur. Põhiseaduse tekst iseenesest lubab aga asja ka nii tõlgitseda, et kaotatud on ainult trükiasjade tsensuur; mitmed asutused saavadki küsimusest nii aru ja tõlgitsevad põhiseadust seetõttu õige kitsendavalt. Olgu nüüd sellega, kuidas on, tegelikult aga on olukord niisugune, et praegu, s. o. 9 aastat pärast konstitutsiooni jõusseastumist, Austrias teostatakse teatritsensuur ja selle vastu palju ei protesteerita. Harilikult korraldati ja korraldatakse asi nii, et vastavale teatridirektorile öeldakse, et üks või teine koht teatud näitemängus tuleks jätta välja ja direktor teebki seda. Páris libedasti pole see asi aga siiski läinud. Mineva aasta kevadel kavatses üks

asjaarmastajate ühing lavastada näitemängu, mis puudutas Venemaa olukorda. Linzi maavalitsus keelas näitemängu ettekandmise ära. Ühing pööras selle järgi kõrgema kohtu poole, kes ühines ühingu seisukohaga, s. o. seletas, et mingit eeltsensuuri ei ole ja et eelpooltähendatud keeld ei maksa kui põhiseaduse vastane. Otsus oli muidugi põhimõtteline, kuid käis ainult teatava juhtumuse kohta. Nüüd on olukord kujunenud sarnaseks, et Viinis ei ole enam eeltsensuuri, et aga teistes osamaades, kus valitsus konservatiivsem, eeltsensuur valitseb, mille alt pääseb ainult pööramisega kõrgema kohtu poole. See olukord aga ei tekita pahameelt ja senini on nähtavasti kõik rahul valitseva korraga: niihästi viinlased, kui ka Austria provintsielanikud.

Teatripolitsei ülesanded seisavad praegusajal kõikide nende kohuste täitmises, mis on ühenduses teatritega kui eriliste ettevõtete, mis töötavad erilistel tingimustel. Jättes kõrvale lubade nõutamise, resp. registreerimise küsimuse, ühe sõnaga kõike seda, mis ühenduses teatri avamisega, peab tunnistama, et politsei ülesanded teatrite alal pole sugugi väikesed ja kõrvalise tähtsusega. Moodne teatripolitsei peab kõigepealt oma tähelepanu pöörama nende abinõudele, mis tuleb tarvitusele võtta, et inimeste elu ei satuks hädaohtu õnnetuste, s. o. esimeses järjekorras tulekahjude puhul. Peab ütleva, et loodus ja ükskõiksus sel alal võib tuua endaga kaasa tagajärgi, mis kohutavad ja mida kunagi ei saa teha enam heaks. Siinkohal olgu mainitud, et Viinis põles 1881. aastal maha suur „Ringtheater“, kus leidis surma üle 300 inimese. Kui vaadelda lähemalt selle teatri ehitust, siis selgub ka, mistõttu oli võimalik sarnane ennenägematu õnnetus. Uksed läksid lahti sissepoole, mispärast inimesed, kes suure hirmuga tormasid välja ja üksteist tõukasid, ei suutnud teha uksi lahti, nii et pärast tulekahju kustutamist leiti uste juures mitukümmend surmukeha. Teatri käikudes leidis hulk astmeid, mispärast surmahirmus põgenenud kukkusid ja jäid üksteisele teele ette. Hädavalgustus ei töötanud ja üldine pimedus suurendas paanikat ja aitas tähtsal määral kaasa kohutavale õnnetusele. Sest ajast peale hakati Austrias pühen-

dama erilist tähelepanu teatrite ehitusele ja ümberehitamisele. Mõni isegi nii kaugele, et prooviteater tolleaegse bürgermeister Luegeri algatusel ehitati üles ja siis pandi põlema, et paremini selgusele jõuda, missuguseid abinõusid peab võtma tarvitusele õnnetuste ärahoidmiseks teatrite põlemise puhul. Austrias läinud sajangul maksmapandud kord teatrite suhtes sai hiljemini eeskujuks tervele maailmale.

Tehnilised tingimused teatrites on kõikjal ühed ja samad, seepärast võib kõikide nende tingimustega ühenduses olevate küsimuste lahendamine olla ka ühesugune. Sest nagu, näiteks, liikumisreguleerimise probleem (et võtta teist välispolitsei tegevusala) on ühesugune terves maailmas, nii on ka teatripolitsei küsimus rahvusvaheline ja mitte rahvuslik. Teatrite ehitamisel astub tegevusse ehituspolitsei, teatri ehituspolitsei või mõni teine välispolitsei haru või lihtsalt välispolitsei. Tema peab vaatama läbi ehitatava teatri ehitusplaani julgeoleku ja korra seisukohalt, uurima, kuidas on jaotatud kohad, asetatud trepid ja käigud, kuidas on lugu väljakäikudega jne. Ühe sõnaga, politsei ülesandeks on hoolitseda selle eest, et uus teater saaks niisugune, et õnnetuste korral kodanikkude elu ei satuks hädadohtu. Politsei peab etendama juhi osa kõikide abinõude ja sisseseadete korraldamisel, mis aitavad õnnetust vähendada miinimumini.

Suurimaks teatri vaenlaseks politseilises mõttes on tuli ja paanika. Tulekahju tekkimise peakohaks on muidugi näitelava ja selle tagaolevad ruumid, kus mahutatud kõiksugune kraam, mis võtab kergesti tuld. Peab seejuures arvesse võetama, et tulekahju korral näitelava osas võib temperatuur lühikese aja jooksul tõusta umbes 1000° Celsiuse järgi, mis võib tuua kergesti plahvatust. Seetõttu on võimalik tuld kustutada ainult otsekohe tema tekkimisel. Terve probleem seisab kõige selle tõttu õieti järgmises: tulekahju võimalikult ära hoida, tema tekkimise korral teda võimalikult ruttu kustutada, teda eraldada pealtvaatajate ruumist ja lõpuks hoolt kanda selle eest, et pealtvaatajad saaksid võimalikult kiiresti teatrist välja. Sellelt seisukohalt peab siis ka politsei ühes muidugi tule-tõrjega vaatama üle uute teatrite plaanid ja vanade ümberehitamiste projektid. Uute teatrite juures on tähtis ka veel selle

eest hoolt kanda, et ehitus võimaldaks juurepääsu tule-tõrjujatele, ükskõik kus ja kuidas tuli on tekkinud. Politsei peab püüdma võimalikult end täiendada ka tehnika alal ja alati pidama meeles, et kui ettevõtja ei tunne tehnika viimaseid saavutusi, politsei peab tundma neid. Üldiselt on tähtis ka automaatsete kaitseabinõude sisseseadmine, kus see võimalik.

Mis nüüd puutub üksikasjadesse, siis on selleks, et võimalikult tulekahjusid üldse ära hoida, vaja pearõhk panna elektri sisseseadele ja ehitusmaterjalile. Hea oleks sarnaste materjalide tarvitusele võtmine ka sisemiste sisseseadete juures, mis ei põle üldse. Ideaalseks materialiks selles mõttes osutub asbest. Seepärast ei tahtnud ettevõtjad seda materjali tarvitada peaaesjalikult tema ebameeldiva välimuse tõttu. Viimasel ajal aga on hakatud temast valmistama kõiksuguseid plüüsh- ja brokaatriideid, mis oma väljanägemise poolest jätvad igapidi kena ja laitmatu mulje. Ametasutuste ülesanne, kelle kohuste hulka kuulub järelevalve teatrite ehitamise ja ümberehitamise üle, on ettevõtjate tähelepanu juhtida asbestile ja võimaluse piirides nõuda selle materjali tarvituselevõtmist.

Tähtsaks teatripolitsei ülesandeks on hoolekanne selle eest, et tuli, kui tema korral näitelavaruumides on pääsenud vallale, ei pääseks pealtvaatajate ruumi. Selleks on vaja esimeses järjekorras nõuda, et pealtvaatajate ruum oleks täieliselt eraldatud näitelavaruumidest. Ainsaks ühenduskohaks tähendatud ruumide vahel tohiks olla näitelava ise ja ka seda ühendust peaks võima katkestada iga silmapilk, näiteks, raudeesriide abil. Viiks liig kaugele üksikasjaliselt harutama hakata, kuidas tuleks ehitada näitelavaruumid, kuidas seada sisse abinõu, mis automaatselt teatava kuumuse juures annaks vett jne. Üht aga peab alati pidama meeles, et näitelava eraldamine pealtvaatajate ruumist on tähtsamad abinõusid õnnetuste eemaldamiseks teatri põlemise korral, ja et sellele küsimusele peab politsei andma erilise tähtsuse.

Tulekahju tekkimise korral on väga tähtis, et publik võimalikult ruttu pääseks põlevast hoonest. Selleks on vaja hoolitseda selle eest, et igas teatris oleks tarviline arv väljakäike ja oleks olemas hästitöötav hädavalgustus. Varemadel aegadel mängisid n. nim. hädavalgustuskäigud suurt osa. Moodne teatripolitsei

sarnast sisseseadet enam ei tunnusta. Teatris võivad olla ainult harilikud väljakäiguüksed, sest peab alati arvestama selle tõeasjaga, et publik siis, kui tekib tulekahju ja ühenduses sellega ka paanika, tormab nende uste juure, mis temale tuntud ja ei hakka otsima mingisuguseid teisi uksi. Uste sisseseadmisel peab asja nii korraldama, et publik võiks kiiresti igalt poolt teatrist laiali valguda ja välja pääseda, et ei saaks olla inimeste kuhjumist koridorides. Uste suhtes peab pöörama erilist tähelepanu ka näitelavaruumidele, et näitlejad ja teised neis ruumides viibijad isikud pääseksid tarbekorral ruttu välja. Mõnes moodsas teatris on lahendatud kõnes olev küsimus eeskujuliselt. Nii, näiteks, on Berliini „Germania“ kinos kohti 1800 inimese jaoks, kes 1¼ minuti jooksul kõik pääsevad hoonest välja!

Eriti raskusi sünnitavad kinod seetõttu, et inimesed alatasid pealtvaatajate ruumi tulevad ja sealt lahkuvad. Paanika puhul võib sarnane edasi-tagasi käimine saada hädahohtlikuks. Seepärast nõutakse praegu juba igal pool, et inimesed pääseksid kinodesse eriliste uste kaudu ja lahkuksid sealt teatud uste kaudu. Sisse- ja väljakäigud on eraldatud üksteisest ja politsei valvab selle järgi, et liikumine kino ruumides sünniks täpselt eeskirjade järgi.

Hädavalgustusele ei pöörata tihti ikka veel väärilist tähelepanu. Ettevõtjad on harjunud vaatama selle sisseseadmise kui mingisuguse asjatu vormalise politsei nõudmise peale. Ei tohi unustada, et paanika on kõige suurem, kui äkki kustub valgustus ja inimesed, kes juba nii-kui-nii ärritatud, korraga ei näe, kuhu võib liikuda. Pole liialdatud, kui öeldakse, et inimeste päästmine põlevast teatrihoonest muutub võimatuks, kui valgustuses rike (ühenduses tulekahjuga) ja hädavalgustus ei funktsioneerid.

Teatri ehitamisega ja ümberehitamisega ei lõpe kaugeltki veel teatripolitsei ülesanded. Politsei peab julgeoleku mõttes ka teatri tegevuse üle järelevalvet pidama. Ühes tuletõrjutega tuleb alati kontrollida, kas kõik teatris olevad kaitseabinõud on korras. Nende tarvitamiseks hädakorral, kui ka korrashoidmiseks vajab teater teatava arvu õppinud töölisi ja politsei peab ka selle üle valvama, et tarvilised töölised oleksid palgatud ja viibiks etenduste ajal kohal.

Austrias on asi praegu nii reguleeri-

tud, et teatris peavad viibima etenduste ajal kaks mundrikandjat politseiametnikku. Nendele on abiks eriline või erilised linnavalitsuse ametnikud. Enne etendust kontrollitakse hädavalgustus, vaadatakse järgi, kas kõik väljakäiguüksed hästi funktsioneerivad, kas tulekustutamiseks vajaminev vesi on kohal ja kas häirekellad on korras. Politseiametnikudel lasub tähtis ülesanne hoolitseda selle eest, et ei tekiks paanika, kui midagi on lahti. Juhtumusel, kui tekib pealtvaatajates ärevus, mis on ühenduses tulekahju kartusega, teatab politseiametnik sellest näitelavaruumidesse erilise häiresignaali abil. Niisugusel korral ilmub näitelavale teatridirektor ja teatab publikule, et ei ole mingit hädahohtu. Kui aga tekib tõsine hädahoht, antakse sellest teise signaali abil direktorile ja publikule teada — kui hädahoht on möödunud, teatab direktor sellest jällegi publikule. Tõsise tulekahju hädahohtu korral pannakse kõik häirekellad töötama ja publik palutakse lahkuda teatriruumidest. Politseiametnikkude ülesanne on siis juba muretseda selle eest, et inimeste lahkumine teatrist sünniks rahuliselt ja takistamatult. Peale muu näevad Austrias maksvad määrused veel ette, et eesriie näitelaval alles siis langeb, kui hädahoht juba väga tõsine: see on tehtud selleks, et võimalikult kaua saaks kontakt alal hoitud teatrijuhatuse ja pealtvaatajate vahel, nii et juhatus võib informeerida näitelavalt inimesi alati hädahohtu suurusest ja neid paluda jääda rahuliseks, mis muidugi avaldab suurt mõju ärritatud massile. Sarnasel teel on rahustatud muu seas tegelikult elus juba mitmel puhul publikut. Iga maavalitsuse juures asub teatrikomisjon, mille ülesandeks on tarbekorral lahendada kõiki küsimusi, mis ühenduses uute teatrite ehitamisega ja vanade ümberehitamisega.

Politsei ülesandeks on hoolitseda korra alalhoidmise eest teatriruumides ka hariliku näitemängu ajal. Iseenesest mõista, ei kuulu politsei ülesannetesse seejuures sarnased asjad, mis käivad ettevõtja kui sarnase kompetentsi: koha näitamine publikule, lahkarvamiste lahendamine piletite hinna kohta jne. jne. Võib juhtuda — ja Saksamaal on viimaste aastate jooksul sarnaseid juhtumusi tulnud võrdlemisi palju ette, et osa publikust hakkab etenduse ajal elavalt demonstreerima, harilikult sünnib see poliitilistel motiividel, harvemini kõlblistel põhjustel. Osale

pealtvaatajatest ei meeldi autor, ei meeldi tükk selle sisu tõttu, või midagi muud — ja kisa ja lärm lähebki lahti, nii et edasimängimine on võimatu. Tihti katsutakse sarnasel kombel sihikindlalt takistada ebameeldiva autori või ebameeldiva tüki etendamist. Osa — harilikult juba selleks ette valmistatud — hakkab sundima oma tahet ja vaadet enamusele peale. Siin on muidugi juba politsei ülesanne seada kord jalule ja tarbekorral kõrvaldada etenduse ajaks lärmitsejaid saalist.

Teater seisab ühenduses ka kriminaalpolitseiga. Välismaail on saanud harilikuks nähtuseks pileтите müük tänaval juhtumusel, kui esineb mõni huvitav ja kuulus külaline. Seejuures tuleb ette mõnikord huvitavaid nähtusi. Ühe suurema saksa teatri omanik sai hakkama mõne aasta eest sellega, et tema laskis müüa kassast ainult üksikuid pileteid, kuna suurem osa müüdi omaniku agentide poolt tänavatel mõistagi juba kolme-, nelja- ja viiekordse hinna eest. Küsimus võeti kriminaalpolitsei poolt üles, kuid senini polle veel jõutud põhimõttelisele otsusele, kas sarnane ettevõtja teguviis on karistatav saksa nuhtlusseaduse järgi või mit-

te. Teine küsimus, millega tuleb eriti kriminaalpolitseil palju tegemist teha, on piletitä inimese laskmine teatrisse, milles muidugi süüdi teatriteenijad, kes väikese jootraha eest isikuid n. ütelda sala-kaubana toimetavad etendustele. Tähtsamaid süütegusid, mis ühenduses teatrite tegevusega, on riiete vargus. Sel ajal, kui saksa mark hiigla kiirusega langes ja riiete hinnad enmenagematult ruttu tõusid, oli riiete vargus saksa teatrites igapäevaseks nähtuseks. Väga tihti töötasid vargad ja riiehooldjad käsikäes ning ettevõtetal, mis riiete hoidmise oma peale võttis, tuli juure maksta suuri summe. Viimasel ajal on asi siiski paranenud, osalt üldise majandusliku olukorra paranemise, osalt ka riiehooldmise korra ja organisatsiooni ümberkorraldamise tagajärjel.

Nagu näeme, on politsei ja teatri vahel olemas tihe side, mõlemad peavad töötama käsikäes publiku kasuks. Politsei peab eriliselt teatrit kaitsma ja omalt poolt nii palju kui tema seda suudab teha, kaasa aitama teatrite heakäekäigule. See ei pea sündima ainult üldise avaliku huvi tõttu, vaid ka teatri enese pärast.

Ka ametvennal on õigus.

Pealkirja all „Räägi tõtt“ toob „Tg.“ artikli vastulausena politsei häälekandjas 24. novembrist s. a. nr. 47, võttes nagu omaks minu kirjatüki „Politsei ja omavalitsusasutuste ülesannetest uutes linnades“.

„Tg.“ räägib, et temale allub maakonna linn, siis alluvad 13 konstaablit ja 7 kordnikku. Esimesele tema abile allub üks uus linn, 12 konstaablit ja 4 kordnikku, kuna teisele abile pidavat alluma ka üks uus linn, 4 konstaablit ja 2 kordnikku. Üldse näitab „Tg.“ oma artikli esimeses osas, et temal kui komissaril on tööd kõige rohkem ja ametsõitude peale lähevad suured kulud.

Mina ei eitanud oma eeltähendatud artiklis komissaride töörohkust, vaid kirjutasin sõna-sõnalt: „Loomulikult on abi-jaoskondades tööd vähem kui jaoskondades, sest tegevuspiirkonnad on esimestel väikesemad, kuna selle juures ka abikomissaride palgad komissaride omadest märksa väikesemad.“ Sest on komissare, kes saavad 17.000 marka kuus ja on abikomissare komissari õigustega, kes saa-

vad 11.000 marka kuus. Et mõni komissar saab abikomissaridest 200 marka kuus rohkem sõiduraha, seda kuulen esimest korda „Tg.“ artiklist. Minu teada prefektid ja abiprefektid saavad 3500 marka, komissarid ja abikomissarid 3200 marka ja konstaablid 3000 marka kuus sõiduraha. Nagu nüüd selgub „Tg.“ artiklist, on võetud mõne komissari suuri sõite siiski erandina arvesse ja määratud 200 marka kuus abikomissaride sõidurahast rohkem. Olen arvamisel, et abikomissaridega võrreldes komissar tõesti väärib suuremat sõiduraha kuus ja selles on ametvennal õigus.

Konstaabel või abikomissar, kui nad perekonnainimesed, ei saaks läbi elada palgaga ilma sõidurahata. Ega komissarid samuti ei kuluta sõiduraha ainult sõitudeks, nad sõidavad suve ajal ratastega ja pool rahast jääb palgale lisaks. Selles maakonnas, kus mina teenin, maksab maavalitsus 27 marka kilomeetri eest teede revideerimise puhul, seepärast minu arvates ei õigusta teede revideerimine lisaraha rohkem saamist.

Oletame, et mõnel komissaril on 3 korda tööd rohkem kui abikomissaril. Ma olen „Tg“ väitega täitsa nõus ja ütlen, et ametvennal on õigus. Aga koosseis kantseleis ja mujal abiliste mõttes on samuti 3 korda suurem. Abikomissar, kellel nii väike koosseis, nagu „Tg“ kirjutab, peab pidama ka vahikorda kantseleis, sest linna kohas ei saa teisiti, tuleb sageli 24 tundi järgimööda jalul olla, sest linnas on üks konstaabel ja kõigest 2 kordnikku, sealjuures ka arestimaja.

Jutt läheb üle lisarahade jagamise peale, mille kohta „Tg“ arvab, et teine abikomissar olevat teiste arvel raha rohkem saanud kui õigus. „Tg“ statistika „1926. a. kuni 1. aprillini 1927. a.“ sissenõudnud summade üle ei anna kahjuks õiget ülevaadet, et saaks ütelda: ametvennal on õigus. Mainitud aja jooksul komissari konstaablid nõudsid sisse 11 miljonit trahvirahadega kokku, esimese abi konstaablid 11 miljonit, kuna teise abi konstaablid 3 miljonit, tähendab 3 korda ikkagi vähem. Trahvide pealt ei saa keegi lisaraha. Statistika oleks pidanud olema toodud poole aasta kohta, näiteks 1. jaanuarist kuni 1. juulini aasta jooksul ehk jagamise päevani. Võib olla teise abikomissari konstaablid just oma summad kasseerisid sisse poolest aastast *puuduvad mai- ja juunikuus*. Mine tea, kuidas nõudekirjad võivad läbi käia? Kuid ütleme, et ametvennal on õigus ja teise abi töö maksunõudmiste alal oli jälle 3 korda väikesem. Ühesõnaga mees töötab 3 korda vähem kui kõik teised. Aga mil põhjusel siis teisele abikomissarile alluvatele konstaablitele maksti lisaraha ühevõrdselt komissarile ja esimesele abikomissarile alluvate konstaablitega? Ja komissar ja esimene abi said konstaabli osadest 1000 marka igal jagamise korral rohkem, kuna teisele abile anti 100 marka konstaablite osadest rohkem, tähendab rohkem saak oli tõesti komissari ja esimese abi honorarist 10 korda vähem. Kui teise abikomissari töö üldse ei vääri tähelepanu, siis poleks tarvis olnud sadat markagi rohkem maksta kui

konstaablitele. Kui aga arvata õigeks, et teise abi töö mitte 10 korda, vaid 3 korda vähem, siis oleks õige olnud viimasele rohkem anda $1000 : 3 = 333$ marka, ütleme ümmarguselt 300 marka, mitte aga 100 marka. Et teise abi töö on komissari tööst 10 korda väikesem, seda ometi keegi ei usu. Ma ei tea, missugused sõidud ja muud tööd väljaspool maksunõudmisala õigustavad suuremat lisaraha saamist. Mul poleks midagi selle vastu, kui teenistusaste või aukraad seda õigustab, kuid esimene abi sai lisaraha komissariga siiski ühevõrdselt.

Et linnapeale puhtuse tarvidusest tuleb seletusi anda, seda pole mina otsekohe kirjutanud, küll aga kutsub linnapea sarnased seletused kodanikele esile, mida minu teenistuskohas võib olla erandina tuleb võtta ja millest ka muu seas mainisin. Õpetamisest hoidumine, nagu „Tg“ soovitab, toob kaasa massilised protokollid, mis kohtutele ei meeldi, seejuures pole kodanikud, kes „Rüigi Teatajat“ ei telli, kõlbliselt süüdi. Et mitte midagi kellelegi seletada, vaid kõvasti sõnalausemata trahvida, seda taktikat ma tõesti hästi ei tunne. Õpetustest ja seletustest tuleb „Tg“ arvates hoiduda, sealsamas paigas aga kirjutab ise edasi: „Vaatomata kõigile tuleb ka vanades linnades omavalitsustegelastega mõndagi asja mitu korda läbi rääkida ... seda ei pane keegi politseiametnik pahaks. Mida rohkem asja sõelutakse ja mitmekülgselt enne täitmist valgustatakse, seda kergem on täita seda.“ Selle väite juures on ametvennal õigus! Seadus valvab ka omavalitsuse tegevuse järgi, aga kui seadust ei oska omavalitsustegelased tõlgitseda, kas politsei saab võtta kriminaalkorras kedagi seepärast vastutusele. Asja korraldamised aga venivad pikale ja politseil on head korda uutes linnades palju raskem saavutada, kui komissaridel vanades linnades, kus tegelased administratiiv-alal rohkem vilunud. Lõpuosas, kus „Tg“ räägib, et tuleb rohkem õppida, kogemusi korjata jne., selle kohta ütlen jällegi: ametvennal on õigus. Hääl.

Käekiri süüdlaste kindlakstegemise abinõuna.

Hiljuti asetleidnud Sacco ja Vanzetti lugu tõmbas teatavasti terve maailma tähelepanu enda peale; ühenduses seega kerkisid teravalt päevakorrales küsimused, mis ka varemalt olnud elavaks vaielus-

aineks, s. o. kas inimestel on moraalne õigus mõista surma ja kas võib ainult andmete põhjal kohtuallust mõista süüdi. Surmanuhtluse allesjätmise või kaotamise küsimuse üle vaieldi sel puhul väga

laialt ja temperamentlikult, seda küsimust on harutatud ka „E. Politseilehe“ veer-
gudel mitmel korral, kuid lõpuks on seis-
ukord praegu niisugune, et asja poolt ja
vastu võib tuua esile väga mõjuvaid ar-
gumente ja selle küsimuse lõpulik lahend-
damine on juba tuleviku ülesanne. Mis
puutub kohtuotsuste tegemisse ainult and-
mete põhjal, siis lööb ikka enam ja enam
läbi seisukoht, et sarnaseid otsusi võib
teha, et sarnane kohtuotsuste tegemise
viis on täiesti põhjendatud ja õigustatud
ja on vaja kanda ainult selle eest hoolt,
et andmed oleksid täielised, et eksituste
võimalus absoluutselt kaoks otsuste tege-
misel ainult andmete najal. Siin peab mui-
dugi teadus appi ruttama ja aitama kaasa
kuritegude selgitamisele.

Viimasel ajal on hakatud tähelepanu
pöörama uuele abiteadusele, mis küll, vä-
hemalt senini, täitsa kindlal alusel ei
seisa, mis aga tegelikus elus on mõnel
korral annud huvitavaid tagajärgi, see on
n. nim. psühhografologia, mille eesvõt-
lejaks on tuntud viinlane Raphael Scher-
mann, kes ise on arvamisel, et psühho-
grafologia võib näidata kohtu- ja teistele
asutustele teed, mida mööda tuleb käia,
et mingit kuri- või süütegu selgitada. R.
Schermann viibis muu seas Ühisriikide
võimude kutsel pikemat aega Ameerikas
ja äratas üldist tähelepanu oma de-
monstratsioonidega ja eksperimentidega.

Üks asi on muidugi selge: kõigis neis
protsessides, kus mängib tähtsat osa
mingi kirjalik dokument, mõni kiri või
midagi sellesarnast, aitab kohtule selgu-
sele jõuda ekspert-käekirjatundja. Veks-
lite ja testamentide võltsimised, ano-
nüümkirjad (lajmu- või väljapressimise
kirjad) on sarnasteks juhtumusteks, kus
käekirjatundjatel tuleb öelda otsustav sõ-
na. Kuid siin seisab asi selles, et igal juh-
tumusel ei saa ka eksperdid anda rahul-
davat vastust küsimusele, kas on tege-
mist võltsimisega või mitte, kas on tea-
tud kiri kirjutatud kaebeluse poolt või
mitte. On isikuid, kes oskavad võõraid
käekirju nii osavasti järele teha, et ka
joonelaud ja tsirkel ja isegi luup ei või-
malda võltsimist selgeks teha. Sarnasel
korral ruttab juba psühhografologia appi,
kelle silm teravam.

Et kõige paremini näidata, milles sei-
sab psühhografoloogi töö, olgu toodud
mõned juhtumused üldnimetatud R.
Schermanni elust. Kellelegi seltskonnadaa-
mle Viinis saadeti anonüümkirju, Käekiri

sarnanes väga ühe tuntud kirjaniku käe-
kirjale. Tähendatud daam astus ühen-
dusse käekirjatundjaga ja andis temale
võrdlemiseks anonüümkirjad ja mõned
kirjaniku poolt kirjutatud kirjad. Käekir-
jatundja uuris käekirju ja jõudis otsusele,
et temale ette pandud kirjad on valmis-
tatud ühe ja sama isiku poolt, teiste sõ-
nadega, et anonüümkirjade kirjutajaks on
kahtluse all olev kirjanik. Daam, kellest
on jutt, kavatses anda asja kohtusse. Kir-
janik, kes sugugi polnud segatud asjasse,
pööras Schermanni poole, lootes temalt
kuidagi abi saada. Schermann uuris ano-
nüümkirju ja jõudis varsti otsusele, et
kirjanik ei või olla nende autoriks. Selle
vastu rääkis kõigepealt see asjaolu, et
kirjad olid kirjutatud isiku poolt, kes kan-
natas pimesoolika põletiku all! Daam
hakkas asja siis teises suunas uurima ja
veidi hiljem selgus, et kirjade autoriks
oli tähendatud daami õde, keda vahepeal
muu seas opereeriti pimesoolika põletiku
tagajärjel.

Erilise hoolega võltsitakse muidugi
veksleid, ja on palju juhtumusi teada, kus
isik, kelle allkiri võltsiti, ei suutnud va-
het teha oma ja võltsitud allkirja vahel.
Schermannil on tulnud teha palju tegemist
sarnaselt võltsitud veksliallkirjadega, eriti
just Ameerika Ühisriikides, ja, nagu tõen-
davad Ameerika lehed, ei ole tema pea
kunagi eksinud ekspertiisi tegemisel.
Paaril juhtumusel tähendas tema, et all-
kirjad on võltsitud inimeste poolt, kellel
täitsa terve süda, kuna isikud, kelle all-
kirju võltsiti, kannatasid südamehaiguse
all. Hiljem, süüdlaste tabamisel, osutus
see õigeks.

Huvitav on Schermanni osa loo selgita-
misel, mis hiljuti äratas mitte ainult Sak-
samaal, vaid ka mujal suuremat tähele-
panu. Päevaraamat „Vom Leben getö-
tet“, milles kirjeldatakse ühe noore,
vaese ja sümpaatliku tütarlapse Grete
Machan-Kolomaki elulugu, kirjutati mitte
selle tütarlapse enda poolt, kes hiljem
suri, vaid tema ema poolt. Seejuures aga
oli tütarlapse käekiri imestamisvääri-
liselt tehtud hästi järele. Bremeni ekspert,
kellele tuli tegemist teha tähendatud raama-
tiga ja selle käsikirjaga, ei saanud kohe
öelda, kas tütarlapse käekiri on võltsitud
või mitte. Kui selle raamatu ümber tek-
kinud lugu oli parajasti üldiseks kõneai-
neks, jõudis Schermann Berliini. Kirjanik
Zeiz palus temaga kokkusaamist, et asja
üle selgusele jõuda. Sellest kokkusaami-

sest ilmus Zeizi sulest pikem kirjatükk ajakirjas „Wissen und Fortschritt“. Zeiz pani Schermanile esiteks ette Grete Machan-Kolomaki ema käekirja proovi ja siis tütarlapse võltsitud käekirja proovi. Schermann jõudis otsusele, et esimene käekiri on pärit isikult, kellel on väga suur and panna tähele ja end nii-ütelda paigutada teise inimese hinge. Teise käekirja kohta arvas tema: „Mõlemad isikud on väga lähedad sugulased. Kaht nii ühesugust inimest on üldse raske leida. Raske on öelda, kes on vanem aastate poolest, kas esimese käekirja või teise omanik. Võib olla on nemad kaksikõed.“ Lõpuks arvas Schermann, et mõlemad käekirjad on päritud ühelt ja samalt isikult, vaatamata sellele, et nad pealt näha üksteisest erinevad. Kindla otsuse lubas Schermann anda originaal-käekirjade ettepanemisel, sest Zeizil olid käepärast ainult reproduktsioonid. Siiski tähendas Schermann veel, et väga võimalik, et teise käekirja omanik on kirjutanud ka esimese isiku kirja. Kui temale veidi hiljem pandi ette originaal-käekirjad, tähendas tema otsekohe, et mõlemad käekirjad on ühe ja sama isiku omad.

Ka raskemate kuritegude selgitamise alal on R. Schermann palju teinud. Üldse kuuluvad need kuriteod sarnaste sündmuste hulka, mille vastu publik tunneb elavat huvi. Võib isegi täie õigusega öelda: mida raskem on kuritegu, seda suurem on laiemate ringide huvi tema vastu, mida saladuslikum on kuritegu ja tema eellugu, seda rohkem kõneldakse temast. Ühenduses sellega seisavad harilikult ka valekaebused, väljamõeldud teadaanded ametivõimudele, mis ühenduses kuriteoga ja selle toimepanemisega, ekslikud kahtlustamised, isegi ekslikud areteerimised jne. Psühhografoloogial on võimalik nii mõndagi kuritegu aidata selgitada ja sellega kõrvaldada asjalt sensatsioonimaigu, mis kahtlemata mõjub halvasti eeluurimise protsessile. Klassilise näitena võiks tuua loo R. Schermanni praktikast. Kui tema viibis 1923. aasta lõpul Ameerika Ühisriikides, pandi temale ette kaks sedelit. Üks oli kirjutatud kellegi kirikuteenija Mills'i poolt ja teine ühe naisterahva Franzes Hall'i poolt. Mõlemad süüdistati julma mõrtsukatöö toimepanemises, mille ohvriks langes kaks inimest. Nimelt leiti 1922. a. septembrikuus kusagil New-Brunswickis tapetult kirikuõpetaja Eduard Hall ja kirikuteenija Millsi

naine Eleanor Mills. Mõrtsukatöö sündis maal ja ümbruskonnas oldi arvamisel, et tapmine on pandud toime tapetute abikaasade poolt, kes seisid rahva jutu järgi üksteisele väga lähedal. Esialgne uurimine näis ümbruskonna arvamist tõendavat ja tapetute abikaasad võeti võimude poolt vahi alla. Schermann uuris temale ettepanud käekirja proove ja jõudis siis, nagu tähendab New-Yorgi „World“ 5. dets. 1923. a., otsusele, et proua Hall ega ka Mills ei ole mõrtsukatöö toimepanijad. Seda arvamist väljendas Schermann kategooriliselt. Kahtlusalused jäid aga esialgu vangimajja, nende süütegu harutati Ameerika kohtus kolm aastat ja lõpuks läks korda selgitada, et nemad ei ole süüdi tapmise toimepanemises. Kaebealused mõisteti õigeks. Schermann ise seletab selle ekspertiisi kohta järgmist: käekiri on sellele, kes oskab tungida tema iseärasustesse, hea peegel inimeste sisemise elu kohta. See energia, mis vaha läheb selleks, et kõige jämedamalt rikkuda tähtsamaid seadusi, et murda läbi müüri, mis inimkond on seadnud üles korra ja oma olemasolu kaitseks, peab peegelduma käekirjas, ei saa kuidagi jätta mõju avaldamata. Ettepanud kahtlusaluste käekirjad ei näidanud aga midagi sarnast, mis oleks lubanud järeldada jämedat maksva korra rikkumist.

Kõige tähtsat osa võiks psühhografoloogia mängida, R. Schermanni enese arvamise järgi, eeluurimises. Raskuspunkt eeluurimises seisab kahtlusaluse ülestunnistamises. Kogenud kohtunik või kohtu-uuriija võib muidugi teha oma järeldused sellest, kuidas kõneleb kahtlusalune, kuidas muutuvad tema näojooned ja tema hääl ülekuulamisel. Kuid ega sellest pole veel küllalt, pealegi ununeb hääl ja hirmunud või ehmunud näojooned varsti. Kahtlusaluse hääl võis küll väriseda, kui temal tuli vastus anda mõnele tähtsale küsimusele, halva südametunnistuse mõjul võis nägu veidi muutuda, kuid kuritegija, kes juba kohtu-uuriija juures võitleb oma vabaduse, ja võib olla, isegi elu eest, suudab harilikult ruttu jälle valitseda oma hääle ja näojoonte üle, eriliselt kui tema on vana vilunud seadusrikkuja. Kui aga on jäädav dokument, tema pole muutlik ja seepärast võib teda tarvitada teatud piirides abinõuna süüteo selgitamisel. Suur ärritus, mille vastu tuleb võidelda ka vanadel retsidivistidel, avaldab mõju käekirjale. Psühhografoloo-

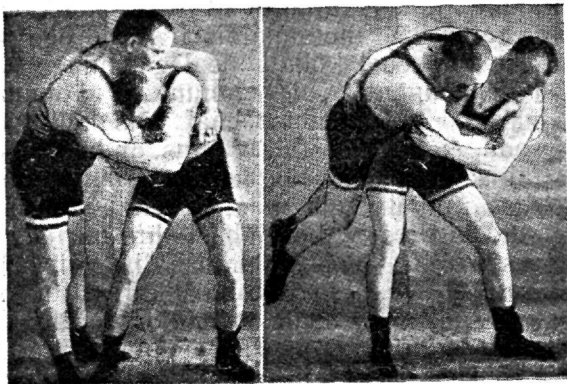
gi ei sega sugugi kaebealuse poolt süüteo toimepanemise eitamine, käekiri näitab temale isegi, kas kaebealune on asunud kindlale seisukohale eitada tema poolt kordasaadetud kuritegu ja selle toimepanemist igal juhtumusel, tulgu mis tuleb! Ja kui ühelt poolt ärritus muudab inimese käekirja, eriti pärast kuriteo toimepanemist, siis muudab teiselt poolt ka kahetsus toimepandud teo üle käekirja. Edasi annab kahtlusaluse iseloom näpunäiteid sellest, kas tema võis teatavat kuritegu toime panna või ei vasta see sugugi tema iseloomule, hingeelule ja mõistuse arenemisele. See iseloom aga dikteerib ühtlasi ka kohtu-uurijale ja kohtunikule ette, kuidas tuleb küsimusi seada ülekuulatavale ja missuguseid küsimusi tuleb temale seada, et tuua asjasse selgust. Iseloomu aga näitab jällegi käekiri. Muidugi mõista ei saa kohtu-uurija ega ka kohtunik psühhografoogi arvamisele vaadata kui andmele, mis süüd tõendab või süüd eitab. Ei saa ühelt poolt unustada, et psühhografoogia tema praegusel kujul on alles õige noor teaduseharu ja et teiselt poolt peitub väga paljudes inimestes hea näitleja, nii et nende iseloomu tundmaõppimine nõuab palju aega ja vaeva ja osutub tihti üldse

võimatuks, sarnasel juhtumusel ei saa muidugi ka psühhografoolog palju teha, kuid siiski rohkem kui teised, sest käekirja vahetpidamatult teadlikult võltsida — ilma et asjatundja saaks sellest aru — on pikapeale liig raske. Lõpuks on ka psühhografoolog inimene, kellele üks käekiri võib öelda õige palju vastava isiku üle, kuna teine käekiri võib öelda õige vähe. Et nüüd lõpetada sellega, millest oli käesoleva kirjatüki alul jutt, nimelt Sacco ja Vanzetti looga, siis pandi ka nende käekirjad Schermanile ette arvamise avaldamiseks, kuid mitte originaalis, vaid reproduktsioonis. Schermann tähendas sel puhul, et tema ettepanud halbade reproduktsioonide najal ei saa anda lõpulikku seisukohta ja et temale on ainult selge, kes võis olla kuriteo algataja, kui üldse kuritegu toime pandi nende meeste poolt. Aga keda Schermann arvab juhiks, seda tema ei ütle, olles arvamisel, et mehed on juba nii kui nii hukatud, et sarnase küsimuse harutamine ei too mingit tulu, seda enam, et asi ise täitsa selge pole ja et terve küsimus on juba nii kui nii kutsunud väga palju tormilisi vaielusi, proteste ja demonstratsioone esile.

Kreeka - rooma maadlusõpetus.

Ed. Klumberg,
politseikooli spordiinstruktor.
(Järg).

P u u s a h e i d e. Kreeka-rooma maadluse mõjuvamaid võtteid on puusaheide.

4. Algupärane puusaheide.

Puusaheite õige sooritus nõuab maadlajalt suurt osavust ja järjekindlat harjutust. Puusaheidet tehakse järgmiselt: parema

käega hoitakse vastase keha ümbert kinni nii, et käsi on vastase kaenla alt läbi ja vasakuga hoitakse tema paremat kätt. Siis tõmmatakse vastane tugevalt enda poole, pistes samal ajal oma parem puus ta parema kubeme kohale ja tõstes teda üles, ilma et oma jalad nihkuksid kohalt. Järgnevalt tehakse kehaga pööre vasakule ja heidetakse vastane hoogsalt õlgadele või silda, mis tuleb murda kohe. Heidet tehakse mõlemale poole (ülesv. 4.).

Puusaheidet võib sooritada ka järgmiselt: pannakse mõlemad käed vastase keha ümber abaluude kohalt nii, et haartakse ka tema pea ja käed (ülesv. 5.) ja hoitakse tugevalt, et ta ei saaks tõmmata oma käsi võttest välja. Parema jalg asetatakse vastase parema jala ette, puus surutakse parema kubeme kohta ja vasak jalg lastakse seevõrra nõtku, kui tasakaalutunne nõuab seda. Järgmisel hetkel tehakse hoogne heide üle puusa, millega

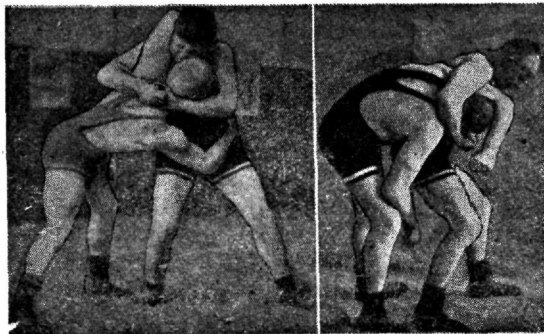
vastane peaks lendama otse selili. Seda heidet, nagu üldse kõiki heiteid, võib teha mõlemale poole.

5. Puusaheide pea ja käte haaramisega.

Võib juhtuda, et vastane on hea sillategija. Kui ta on paisatud maha ja teeb kõrge silla, ühendatakse mõlemad käed vastase taga, sidudes vastase mõlemad käed. Pealetungija toob nüüd oma jalad ettepoole, hoiab sillasolijat tugevasti kinni ja toetub vastu selle rinda, kusjuures kogu raskus peab langema allolija rinnale, kuna samal ajal ka ta pea tuleb tõsta üles, millega sild peab murduma paratamatult.

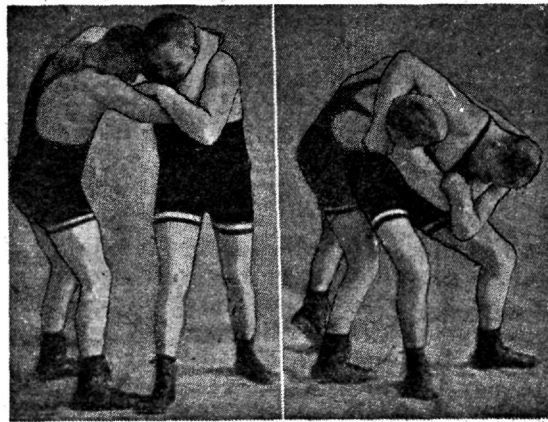
Kuklaheide. (Nupuvõte.) Kuklaheidet tehakse siis, kui vastane ei seisa otse piisti, vaid kummargil ja toetub teise vastu. Kuklaheide käe haaramisega tehakse järgmiselt: (ülesv. 6.) pannakse

6. Kuklaheide käe haaramisega.

parem käsi vastase vasaku kaenla alt läbi ja vasak käsi vastase kuklale, kus ühendatakse mõlemad käed. Siis seatakse parem jalg vastase parema jala ette ja poetakse kehaga vastase alla, pöördudes pooleldi seljaga vastase poole ja tõmmates ühtlasi teda enese vastu nii, et ta käsivaras satuks kõrva kohale. Järgneval hetkel lastakse parem põlv nõtku ja tehakse järsk

kehapööre vasakule, millega vastane peab langema otse selili. Ühendatud käsivarre- ja kuklaheide tehakse järgmiselt: (ülesv. 7.) vasaku käega võetakse

7. Ühendatud käsivarre- ja kuklaheide.

vastase küünarnuki kohalt kinni, tõmmates vastase kätt enesele vastu rindu ja haarates parema käega ta kuklast. Samal ajal pannakse parem jalg põigiti vastase parema jala ette, lastakse põlvedest nõtku ja keha pööratakse vasakule; siis heidetakse ta hoogsalt maha. Kuklaheite tegemiseks peab oskama leida momenti. Kohaseim on siis, kui vastane toetub teie vastu.

Ülevisked. Puhasesipoolne üleviske taha on tüüpiline soome maadlusvõte. Selle teostamiseks haara-

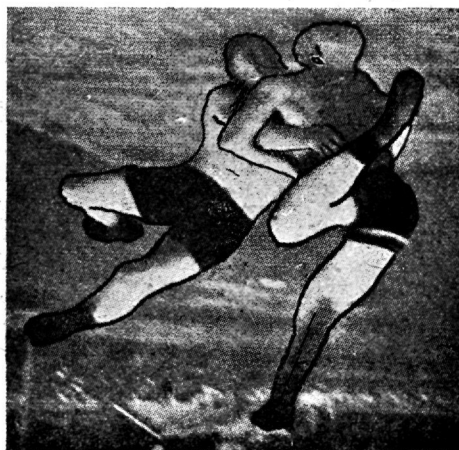

8. Puhasesipoolne üleviske taha.

takse vastase mõlemad käed ülevalt poolt küünarnukke ja pannakse oma käed kokku vastase rinnale. Nüüd tehakse kõhuga hoogne tõuge vastase keskkehasse ja

heidetakse samal hetkel ennast tagaspidi võimalikult kõrgesse silda, millele vastane peab järgnema, lennates üle pea kas ühele küljele või otse selili, olenedes üleviske laadusest (ülesv. 8.). Üleviske tagavööst. Maadluses on õige raske pääseda vastase selja taha. See nõuab suurt osavust. Tagapoolt saab teha kardetavalt mitmeid heiteid ja üleviskeid. Kohaseim on minna vastase selja taha järgmisel kombel. Antakse vastasele võimalus võtta mingi algvõte, mille järele haaratakse vasaku käega vastase paremast käest kinni. Hoolitsedes, et vastane ei pääseks tegema nupuvõtet, hoitakse parema käega ta vasakust käest ülevalt poolt küünarnukki kinni. Siis lastakse oma mõlemad põlved nõtku, tõugatakse samal ajal hoogsalt ja kiirelt vastase kätt ülespoole, püüdes sundida ühtlasi teda selle liigutusega seljaga enese poole ja lipates ise ta selja taha. Kui nüüd haaratakse, olles vastase selja taga, selle parem käsi, vastane on kaotanud juba enese kaitsevõi-

maluse. Hiljem tõstetakse ta maast üles ja heidetakse ennast tagaspidi hoogsalt

9. Üleviske tagavööst.

silda, mille järele vastane langeb harilikult ikka õlgadele (ülesv. 9.). (Järgneb).

Kas kriminaalpolitseiametnik peab arenduma kehaliselt?

H. Tann, politseikomissar.

Sellele küsimusele võiks vastata lihtsalt, et iga enam-vähem terve inimene on kohustatud arendama end kehaliselt. Suurem osa ametnike tunneb huvi spordist ja tahaks teha isiklikult kaasa ükskõik mis spordiharus, kuid seesmiselt seisab neile sport veel kaunis kaugel. Elavaks näiteks võin tuua järgmise pildi: teenides varemalt kriminaalpolitseis, tekkis mõte viia kriminaalpolitseisse kehaline kasvatus. Tolleaegsed kriminaalpolitsei kõrgemad juhid, kellelt mõtegi tuli, lubasid toetada lahkesti uut liikumist igapidi. Eeskujuks pidi kujunema Tallinna kriminaalpolitsei. Ametnikud kutsuti kokku nõupidamisele. Ühel häälel võeti vastu otsus kriminaalpolitsei spordiringi asutamiseks, mis oleks olnud esimene sellesarnane eesti politseis. Harjutamiseks üüriti kristliku noorte meeste ühingu võimla. Osavõtt oli elav. Tolleaegne kriminaalpolitsei peavalitsuse ülem hr. Kuus, nähes sarnast elavat liikumist oma alluvate seas, ostis maadlusmatti, poksikindaid, tõstekangi jne., kuid varsti kahanen osavõtjate arv, ja lõpuks käis harjutamas ainult kaks ametnikku. Tundes kriminaalpolitseiametnikkude rasket

ja hädaohtlikku teenistust, sama ülem korraldas 1923. a. Tallinna kriminaalpolitsei juures esimese endalkaitse (Jiu-Jitsu) kursuse. Kursuse juhatajaks oli meile tuntud parim spordipedagoog, kehakasvatuse inspektor hr. Idla. Kursuse lõpetasid rahuldavalt 14 ametnikku. Ka teine katse kehakasvatuse levitamiseks kriminaalpolitsei peres lõppes sama tagajärjeta nagu eelminegi. Milles seisab siis põhjus?

Tõsi, kriminaalpolitseid ei saa seada välispolitseiga ühele alusele sportlisest vaatekohast. Välispolitseil on käsutada hoopis teissugune inimmaterjal, ja töötamisviis läheb lahku kriminaalpolitsei omast. Kriminaalpolitsei pere koosneb ametnikkudest, kellel noorusaastad juba selja taga ja nende kehaline seisukord on spordile vähem vastuvõtlik. Kriminalistide raske elukutse ja mured rõövivad neilt huvi ja rõõmu spordi vastu, seevastu välispolitseiametnik on täis noorustuld, huvi, rõõmu ja jõudu. On vaja suurt tahtejõudu, et teha kangestunud liigetega keha võimlemisega uuesti painduvaks. Pealegi puudub kriminalistil tarviline aeg. Harva ta võib märkida kindlaks aja, millal ta vaba.

Neid asjaolusid ei suuda muuta ametkond ega ametnik. Need on takistused, mida ei saa võtta otse, vaid neist tuleb mööduda ja võiks mööduda sarnaselt, et ametkond annaks mõne ruumi ametnikkudele kasutamiseks, mis kohane sportimiseks ja varustatud tarviliste riistadega. Harjutused tuleksid viia läbi töötundide ajal. Instruktooreid leidub alati ametkonnast.

Varemalt tähendasin, et on raske paindumatu, rasket keha muuta uuesti sitkeks. Kuid heal tahtmisel on võimalik teha seda. Pealegi tuleb pidada meeles, et ei sportita üliriideis, vaid lühikestes dressides. Imestada tuleb ainult, millist kergust tunneb inimkeha, kui õhk ja päike pääsevad juure. Võiks tulla ehk esile häbelikkus näidata end teistele kerges trikoos, mil keha puudused tulevad ilmsiks, sellele selt-sib veel teine asi, et kardetakse teha harjutusi avalikult teiste nähes, arvates, et harjutused tulevad koomiliselt välja. Need kartused on alusetu. Pilgata ja naerda mõistab igaüks, kuid midagi tõsist teha mitte igaüks, üks on ühel spordiharul hea, teine teisel. Kõike kokku võttes leiame, et kõiki takistusi on võimalik kõrvaldada ja küsime endalt, milleks neid kõrvaldada, või kas peab kriminaalpolitseiametnik arenduma kehaliselt?

Kriminaalpolitseile maksavad samad reeglid kehakasvatuse alal nagu teistelgi. Ta peab hoidma oma kehas sitkust ja vastupidavust. Ta igapäevane teenistus nõuab tugevat ettevalmistatud keha. On tähtis ilmuda alati sündmuste kohale kiiresti. Meie halbade liikumisvahendite tõttu tuleb teha sageli pikki maid jalgsi

halbadel ilmadel. Jõudes väsinult ja märjalt kohale, ei ole aega puhata ega võimalik vahetada riideid. Sarnasesse seisukorda peab ta jääma kuni jõuab koju. Ainult spordist karastatud keha paneb sarnasele olukorrale vastu. Veel suurimaid nõudmisi paneb ette ametnikule põgenevad kuritegija jälkimine. Alati ei aita laskeriist. Ka on raske jälgida inimest liikumisriikastel kohtadel, kui puudub osavus, kiirus ja vastupidavus, et pugeda rahva seast läbi. Peab suutma hüpata liikumise alal omnibuse või trammi vagunisse, peab suutma jooksta maja kuuendale korrale, võttes kaks astet korraga. Tehes kõike seda läbi, ta peab suutma võtta kuritegija kinni, isegi siis, kui viimane hakkab vastu.

Suuremat jõupingutust nõuab ametnikult, kui on tegemist äkilise kallaletungiga. Iialgi ei sünni kallaletung kauge maa pealt, vaid see sünnib alati ligidalt ja järsku. On suur viga loota laskeriistale. Ka osav laskur kaotab tasakaalu kriitilistel momentidel ja nii mõnigi hea ametnik on kaotanud oma elu või tervise, uskudes pimedalt laskeriistasse. Ka ei jää aega üle kallaletungi korral laskeriista haaramiseks. Meie politseinikud ei tohi unustada, et praegune kuritegija arendab ennast ka kehaliselt.

Oleks soovitatav, et kriminaalpolitsei juhid ergutaksid oma ametkondi spordile ja et kriminaalpolitseiametnikust pealtvaatajast kujuneks osavõtja.

Härrad kriminalistid pange käed alatud tööle külge, astudes politseispordi ringidesse liikmeks.

Ametlik osa.

Kohtuministeriumi määrus notari koha üleviimise kohta Paldiski linnast Nõmme linna.

Kohtuministeriumi määruses 11. apr. 1919. a. nr. 13 „Juhatuskiri notariuste kohta“ („R. T.“ nr. 24 — 1919. a.) ette nähtud notari koht Paldiski linnas Tallinna-Haapsalu rahukogu ringkonnas on viidud üle, kokkuleppel sise- ja kaubandus-tööstusministeriumidega, Nõmme linna sama rahukogu ringkonnas.

Politsei peavalitsuses on registreeritud:

1) Ajaleht „L ä n e m a a“, hakkab ilmuma Haapsalus kord nädalas, väljaandja

— Edgar Karli p. L e o p a s, vastutav toimetaja — Evald Jaani p. S o o s a a r; ajaleht „Läänemaa“ trükitakse Mart Tamverk'i trükikojas, Haapsalus.

2) Ajakiri „Linnad ja alevid“, hakkab ilmuma Tallinnas, 10 korda aastas; väljaandja — Eesti linnade liit, vastutav toimetaja — Vladimir Antoni p. S m e t a n i n; „Linnad ja alevid“ trükitakse Tallinnas, o-ü. „Täht“ trükikojas.

Politsei peavalitsuse poolt on antud load laskeriistade ja laskemoonaga kauplemiseks: 1) Vilhelm Jüri p. Bergman'ile Tõrvas, Valga tän. nr. 8, maksvusega 23. novembrini 1928. a.;

2) Nikolai Jaani p. Naaris'ele — Tartus, Aleksandri tän. nr. 2, maksvusega 7. detsembrini 1928. a.

3) Egmont Roberti p. Brockile — Tar-

tus, Suurturg 11, maksvusega 17. novembrini 1928. a.

4) Paul Karli p. Thal'ile — Tüiril, Viljandi tän. nr. 20, maksvusega 30. novembrini 1928. a.

Väljaandja: **Siseministeeriumi administratiiv-ala kirjastus.** Vastutav toimetaja: **E. Maddison.**
Tegev toimetaja: **O. Angelus.**

K u u l u t u s i.

Tunnustatakse maksvusetuks järgmised tunnistused:

- P i i r Peeter Jaani p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. Võru maak. rahvaväe ülemalt 22. 4. 20 a. nr. 3410.
- K i k k a s, Karl Vidriku p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. Tartu maak. rahvaväe ülemalt 14. 3. 21 a. nr. 5808.
- S a k k e u s, Edmund Jaani p., üliõpilaskaart, v. a. Tartu ülikooli valitsuselt 1921 a. nr. 1778.
- T o m p, Leonhard Jaani p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. Harju maak. rahvaväe ülemalt 12. 11. 20 a. nr. 28337.
- K o k k, Jaan-Hugo Henno p., ajapikenduse tunnistus, v. a. Valga kaitseväe ringkonna ülemalt 4. 12. 23 a. nr. 8.
- S i i d, Hans Hansu p., I. järgu autojuhi tunnistus, v. a. Tallinna linnavalitsuselt nr. 1410, autojuhi kutsetunnistus, v. a. teedeministeeriumilt 3. 6. 27 a. nr. 170, ja sõjaväest vabastamise tunnistus, v. a. auto-tankide divisjoni ülemalt 5. 10. 26 a. nr. 2661.
- M e l n i k o v, Aleksander, hobusepass, v. a. 1924 a.
- S c h m i d t, Johannes Jüri p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. I. ratsaväe polgu ülemalt 31. 5. 20 a. nr. 5860.
- Blanko-veksel Mk. 20.000.— peale V. Stedingi allkirjaga.
- O j a, Jüri Tõnise p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. Viljandi maak. rahvaväe ülemalt 21. 2. 21 a. nr. 902.
- O k s e n b e r g, Villem Jüri p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. Viljandi maak. rahvaväe ja kaitseväe ülemalt 18. 10. 20 a. nr. 11449.
- S a a r, Martin Mardi p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. Sakala partisaanide üksiku pataljoni ülemalt 30. 9. 23 a. nr. 416/5053.
- P ä h k, Daavet Hansu p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. 5. üksiku jalaväe pataljoni ülemalt 31. 8. 23 a. nr. 1897.
- P i h l, Karl Kristjani p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. Viljandi maak. rahvaväe ülemalt 20. 10. 20 a. nr. 12256.
- S o o t o, Tõnis Tõnise p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. Sakala partisaanide polgu ülemalt 1920 a. nr. 146/1782.
- T i n n, Jaan Johani p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. Sakala jalaväe rügemendi vab. tunnistus, v. a. ratsaväe polgu ülemalt 16. 9. 20 a. nr. 295.
- M a r t i n s o n, Theodor Tõnise p., sõjav. ülemalt 30. 4. 25 a. nr. 1240.
- A i s i k o v i t s h, Ruuben Samueli p., Viru maak. rahvaväe ülemalt 30. 4. 25 a. nr. 201.
- Õ u n a p u u, Aleksander Johani p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. Harju maak. rahvaväe ülemalt 28. 8. 25 a. nr. 11913.
- E s s e i t s m e s, Jaan Jaani p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. Viljandi maak. rahvaväe ja kaitseväe ülemalt 22. 10. 20 a. nr. 12901.
- N i g g o l, Karl Kristjani p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. Harju maak. rahvaväe ülemalt 22. 6. 21 a. nr. 10152.
- N i k k e r, Mihkel Jaani p., sõjaväest vab. tunnistus, v. a. Harju maak. rahvaväe ülemalt 8. 11. 20 a. nr. 28227.
- T o r p a n, Aleksander Jaani p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. Aegna saare komandantuurist 2. 12. 20 a. nr. 2637.
- K v a r n s t r ö ö m, Karl Juhani p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. Lääne maak. rahvaväe ülemalt 17. 9. 25 a. nr. 1943.
- L e o k e, Richard Gustavi p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. väljapatarei nr. 10. ülemalt 15. 2. 22 a. nr. 412.
- O r a v, August Hindreku p., sõjav. vab. tunnistus nr. 31473.
- D e l n o v, Nikita Nikifori p., Nansenipass, v. a. politsei peavalt 28. 5. 24 a. nr. 7930/14501 ühes märkusega maksvuse kohta kuni 12. 5. 28 a. (3478)
- G a n i t s h, Nikolai Stepani p., laskeriisitaluba, v. a. Viru-Järva prefektilt 1925 a. nr. 6982, maksvusega 16. 2. 28 a. ja

- jahiluba nr. 167, v. a. Viru maavalitsuselt 24. 1. 27 a., maksvusega kuni 31. 12. 1927 a. (3481)
- K i p s, Bruno Gustavi p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. 5. jalaväe rügemendi ülemalt 27. 4. 20 a. nr. 5317, ja laskeriistaluba, v. a. Viru maak. pol. ülemalt 14. 2. 25 a. nr. 6317. (3484)
- K a u l, August Jaani p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. 1. kindluse raskesuurtükiväe div. ülemalt 22. 5. 20 a. nr. 243. (3485)
- P u k k, Hermiede Andrese t., õiendus uue isikutunnistuse saamiseks, v. a. Väike-Maarja jaosk. pol. komissarilt 14. 10. 1926 a. nr. 2937. (3486)
- B o g d a n, Martin Stepani p., Läti pass, v. a. Läti konsulilt Tallinnas 20. 9. 24 a. nr. 651, ühes elamisloaga nr. 2096, maksvusega 4. 8. 27 a. (3487)
- A r u, Villem Jaani p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. 10. jalaväe rügemendi ülemalt 30. 9. 23 a. nr. 6597. (3489)
- N i i h o l m, Olga Tooma t., hobusepass, v. a. Kõnnu vallaval. 13. 12. 20 a. nr. 487.
- J a m m e r, Rudolf Kustase p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. 6. jalaväe rügemendi ülemalt 1. 10. 23 a. nr. 11054. (3812)
- M a t s e r, Anton Otto p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. 1. jalaväe rügemendi ülemalt 3. 9. 24 a. nr. 4492. (3804)
- T a l l, Pavel Pavli p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. 10. jalaväe rügemendi ülemalt 1. 10. 23 a. nr. 6320. (3823)
- V i l b e r g, Johannes Kustase p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. Järva kaitseväe ringkonna ülemalt 29. 10. 20 a. nr. 9731. (3836)
- P a r k e r, August Jaani p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. 1. soomusrongi rüg. ülemalt 25. 3. 27 a. nr. 671. (3837)
- H a n s e n, Anton, sõjav. vab. tunnistus, v. a. väljapatarei nr. 10. ülemalt 31. 8. 1921 a. nr. 2291. (3838)
- R o o s m a n n, August Kustase p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. 4. piiriküti rügemendi ülemalt 18. 9. 20 a. nr. 4623. (3860)
- S i c k e n b e r g, Osvald Johani p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. Harju maak. rahväe ülemalt 18. 11. 20 a. nr. 30381, ja ametitunnistus, v. a. politsei peaval. 13. 9. 26 a. nr. 1520. (3923)
- V a l m s e n, August Ado p., sõjav. vab. tunnistus, v. a. 1. jalaväe rügemendi ülemalt 5. 5. 20 a. nr. 8039. (3928)

TEADAANNE.

Paide jaoskonna politseikomissar annab teada, et 16. dets. 1927. a. kell 10 hommikul müüakse Veinjärve vallas, Rammal,

ENAMPAKKUMISEL

Mihkel Kuivajõe päralt olev varandus, mis koosneb põletatud lubjast, hinnatud 10.000 m. peale, tulumaksu sissenõudmiseks. Müüdavatelupja võib näha oksjoni päeval kohal. Pakkumine algab hinnatud summast.

Paides, 2. dets. 1927. a.
Nr. 06266²⁶, 03977²⁶.

J. Tilling,
politseikomissar.

TEADAANNE.

Paide jaoskonna politseikomissar annab teada, et 17. detsembril 1927. a. kell 10 hommikul müüakse Anna vallas, Pikaküla asund.,

ENAMPAKKUMISEL

Oskar Reinmani päralt olev varandus, mis koosneb loomadest ja mitmesugusest inventaarist, hinnatud 30.500 marga peale, kohturahvi sissenõudmiseks. Müüdavateloomi ja asju võib näha oksjoni päeval kohal. Pakkumine algab hinnatud summast.

Paides, 3. dets. 1927. a.
Nr. 3525, 778.

J. Tilling,
politseikomissar.

Teadaanne.

Raasiku jaoskonna politseikomissar Harjumaal annab teada, et 23. detsembril 1927. a. kell 10 hommikul müüakse Kõnnu vallas, Loksa külas äravedamiseks teiskordsel

enampakkumisel

Jakob Reskovi päralt olev varandus, mis koosneb laudadest ehitatud puuehitisest, seinad keskel täidetud telliskividega, maja ühekordne, pikkus 4½ sülda ja laius 3 sülda, kaetud pilbaskatusega, pealt kollaseks värvitud ja sisaldab eneses 4 eluruumi, hinnatud 160.000.— peale, tollitrahvi sissenõudmiseks.

Müüdavat maja võib näha oksjoni päeval. Pakkumine algab koha peal kõrgemast pakutavast hinnast.

Anijal, 5. detsembril 1927. a.
Nr. 0582

E. Janson,
Politseikomissar.

Teadaanne.

Paide jaoskonna politseikomissar annab teada, et 22. dets. 1927. a. kell 10 hommikul müüakse Mäo vallas, Valgma külas

ENAMPAKKUMISEL

Ado ja Marie Kleinbergide päralt olev varandus, mis koosneb majast ühes aidaa ära viimiseks, mitmesugustest põllusaadustest, inventarist, mööblist, tarbeasjadest ja koduloomadest, hinnatud 41.300 marga peale, kohturahvi sissenõudmiseks.

Müüdavatel asju ja loomi võib näha oksjoni päeval kohal.

Pakkumine algab hinnatud summast.
Paides, 5. dets. 1927. a.

Nr. 4598, 4659, 01846, 01847.
J. Tilling,
Paide jaoskonna politseikomissar
Järvamaal.

Teadaanne.

Raasiku jaoskonna politseikomissar Harju-
maal annab teada, et 22. detsembril 1927. a.
kell 10 hommikul müüakse Anija vallas, Kehra
lauavabrikus

enampakkumisel

Alja Grinsoni päralt olev varandus, mis koos-
neb puu gaasi mootorist firma „Deutz“ 20 H.
P., mustaks värvitud, hinnatud 70.000.— mar-
ga peale, 1927. a. tööstusmaksu sissenõudmi-
seks. Müüdavat mootorit võib näha oksjoni
päeval.

Pakkumine algab hinnatud summast.
Anjal, 7. detsembril 1927. a.

Nr. 01811.

E. Janson.
Politseikomissar.

Teadaanne.

Paide jaoskonna politseikomissar annab teada,
et 13. dets. 1927. a. kell 10 hommikul müüakse
Vahastu vallamaja juures

enampakkumisel

Johannes Benjamini päralt olev varandus, mis
koosneb kolmest hobusest, hinnatud 25.000 marga
peale, pärandusmaksu sissenõudmiseks.

Müüdavaid hobuseid võib näha oksjoni päe-
val kohal.

Pakkumine algab hinnatud summast.

Paides, 2. dets. 1927. a.
Nr. 01852.

J. Tilling.
Paide jaoskonna
politseikomissar Järvamaal.

TARTU

KOGUTEOS

ILMUS MÜÜGILE.

Tartu linna väljaanne, Tartu linna uurimise toimkonna korraldatud ja toimetatud. Kaust
27×18 sm. Sisaldab 728+11 lk. eestikeelset osa, 78 lk. prantsuskeelset resümeed ja plaanide,
kaartide ja tabelite erivihu; koosneb kolmest eriraamatust.

SISU

Ajaloolises osas käsitavad O. Freymuth, dots. P. Treiberg ja mag. H. Kruus
Tartu ajalugu orduajast kõige uuema ajani.

Geograafilises osas kirjeldab cand. A. Mieler Tartu aseme geomorfoloogiat
ja mag. Edg. Kant linna kui ümbrust ja organismi.

Üldosas esinevad autoritena A. Tooms, ins. H. Seydenbach, E. Maddison, A. Mägi,
prof. M. Kurtsinski, ins. J. Podsolov, A. Tammann, Dr. med. P. Pödder, Dr. med. Ma-
dison, prof. A. Rammul, prof. P. Pöld, mag. F. Leinbock j. t., kes annavad ülevaate linna
rahvastikust, ehitusajandusest, õiguslikust seisukorrast, omavalitsuse organisatsioonist, linna ette-
võtetest, rahandusest, tööstus-kaubanduslikust tegevusest, pangaasjandusest, tervishoiu oludest,
koolitervishoiust, korterioludest, haridusoludest, teaduslistest asutustest jne.

Koguteose eriosade kohta kirjutatakse: * Dots. H. Sepp. „Postim.“ nr. 313 s. a. „Tartu
ajalooline ülevaade koguteoses on teostatud hästi ja kavakindlalt. See ülevaade on iga haritud
eestlasele vajalik.“

Prof. J. G. Granö geograafilise osa (Edg. Kanti töö) kohta: „See töö on täieline ja põh-
jalik geograafiline monograafia, mitmes suhtes koguni eeskujulik uurimus . . . Säherduse saavu-
tuse üle võib Eesti noor geograafia põhjusega uhke olla.“

A. J. (ürgenstein) „Postim.“ nr. 307 s. a.: „See kolmas, üldosa, on just tähtis linna praeguse
käekäigu korraldamise ja tuleviku kavatsuste suhtes ja omandab selleläbi kõige suurema tegeliku
tähtsuse.“

Pealadu: Tartu linna statistika büroo juures Tartus, Gildi tän. 8.

Koguteos on müügil kõigis kodumaa suuremais raamatukaupluses ja kirjandusladudes.

Hind: Nahk-kalingurkõites — 1.650 mk., kalingurkõites — 1.600 mk., brosheeritult
— 1.400 mk. Hind on arvatud koguteose, resümeed ja plaanide vihu eest kokku.

Maaraamatukogudele ja õpetajatele pealaost tellides 10% -line hinnaalandus.